

Bireylerin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin ve Sapkın Boş Zaman Eğilimlerinin Kadına Yönelik Şiddet Tutumları ile İlişkisi; X, Y, Z Kuşakları Üzerine Bir Araştırma

The Relationship of Individuals Social Media Addiction Levels and Deviant Leisure Tendencies with Violence Against Women Attitudes: A Study on Generations X, Y, Z

Oğuzhan Yılmaz¹, Orcan Mızrak^{2*}

*Correspondence:

Orcan Mızrak

Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü,
Erzurum, Türkiye
orcan@atauni.edu.tr

¹Atatürk University, Sports
Management Department, Erzurum
oguzhan.yilmaz19@ogr.atauni.edu.tr
Orcid: 0009-0009-7969-7667

²Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü,
Erzurum, Türkiye,
Orcid: 0000-0001-9570-7487
orcan@atauni.edu.tr

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17427612>

Received / Gönderim: 07.06.2025

Accepted / Kabul: 15.09.2025

Published / Yayın: 24.10.2025

Volume 2, Issue 3, October, 2025

Cilt 2, Sayı 3, Ekim, 2025

Öz

İnsanoğlu varoluşundan bu yana iletişim ve etkileşim içerisinde olmuştur. Telefon ve internet gibi teknolojilerin gelişmesiyle insanlık hızlı ve kolay iletişim ve etkileşim sağlamaktadır. Bu gelişen teknolojilerin birçok faydasının yanı sıra insanları kötü etkileyen tarafları da vardır. Bu çalışma ortaya çıkabilecek toplumsal sorunların çözümüne ışık tutmak için bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeylerini, sapkın boş zaman eğilimlerini ve kadına yönelik şiddet tutumlarını inceleyerek literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Çalışmanın katılımcı grubu, 18-60 yaş aralığında yer alan 265 erkek 395 kadın toplam 660 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu, Bedir ve arkadaşları tarafından oluşturulan Yetişkin Sapkın Boş Zaman Eğilimi Ölçeği, Demirci tarafından oluşturulan Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Kanbay ve arkadaşları tarafından oluşturulan İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Ölçeği kullanılmıştır. Veriler ortalama ve standart sapma olarak verilmiştir. Elde edilen verilerin Kolmogorov Smirnov testi ile normallik sınamaları yapılmıştır ve verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Veri analizinde ikili değişkenlerin karşılaştırılmasında bağımsız t testi, çoklu değişkenlerin karşılaştırmalarında tek yönlü Anova testi, ilişkisel analizlerde pearson korelasyon testi ve yordama için ise regresyon testleri yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere bakıldığında, cinsiyet, cinsiyet eşitliğine inanma durumu, günlük sosyal medya kullanım süresi ve kuşaklar parametrelerinde bağımlı ve bağımsız değişkenlerde gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Ayrıca sosyal medya bağımlılığı ile sapkın boş zaman eğilimi ve kadına yönelik şiddet tutumu arasında anlamlı ilişkilerin olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya Bağımlılığı, Sapkın Boş Zaman, Kadına Yönelik Şiddet

Abstract

Human beings have been in communication and interaction since their existence. With the development of technologies such as telephones and the internet, humanity provides fast and easy communication and interaction. In addition to the many benefits of these developing technologies, there are also aspects that negatively affect people. This study aims to contribute to the literature by examining individuals' social media addiction levels, deviant leisure tendencies and attitudes towards violence against women in order to shed light on the solution of possible social problems. The participants of the study consists of a total of 660 participants, 265 male and 395 female, between the ages of 18-60. The Personal Information Form created by the researchers, the Adult Deviant Leisure Tendency Scale created by Bedir and his colleagues, the Bergen Social Media Addiction Scale created by Demirci and the İSKEBE Violence Against Women Scale created by Kanbay and his colleagues were used as data collection tools in the study. The data are given as mean and standard deviation. The Kolmogorov Smirnov test was used to test the normality of the obtained data and it was determined that the data showed a normal distribution. In data analysis, independent t test was used to compare binary variables, one-way ANOVA test was used to compare multiple variables, Pearson correlation test was used in relational analyses and regression tests were used for prediction. When the data obtained from the research were examined, it was determined that there were significant differences between the groups in dependent and independent variables such as gender, gender equality belief, daily social media usage time and generation parameters. It was also determined that there were significant relationships between social media addiction and deviant leisure time tendency and violence against women.

Keywords: Social Media Addiction, Deviant Leisure, Violence against Women

<https://www.ijoss.org/Archive/issue2-volume3/ijoss-Volume2-issue3-10.pdf>

Giriş

İnsanlığın varoluşundan bu yana neredeyse tüm toplumlarda kadınların şiddete maruz kaldığı bilinmektedir ve günümüz modern toplumlarında da bu şiddet kadınlar üzerinde devam etmektedir (Döker ve Koçer, 2024). Kadının psikolojik, fizyolojik veya sosyolojik açıdan zarar görmesine neden olabilecek her türlü sözlü veya fiziksel baskı kadına şiddet olarak açıklanabilir (Seçgin vd., 2022). Bireyi doğuran, büyüten ve eğiten kadının zarar görmemesi sağlıklı bireylerin ve toplumların oluşması için zorunluluktur (Stark ve Hester, 2015). Kadına yönelik şiddet sadece fiziksel boyutu içermeyen psikolojik, cinsel ve ekonomik boyutları da kapsayan küresel bir insan hakları ihlalidir (García-Moreno, 2006). Kadının bedenine zarar verebilecek her türlü davranış fiziksel şiddet olarak değerlendirilir. Dövme, itme, tokat atma, boğaz sıkma ve kesici delici aletler kullanma gibi eylemleri kapsamaktadır. Fiziksel şiddet bedende yapacağı tahribatlar ve izler yüzünden kadında bedensel yaralanmaların yanında psikolojik yaralanmalara da sebebiyet verebilir. Bu yaralanmalar uzun vadede travmalara neden olabilir (Spencer vd., 2022). Her türlü cinsel davranışın kadının rızası dışında uygulanması cinsel şiddet olarak değerlendirilir. Bu davranışlara cinsel taciz, cinsel istismar, cinsel ilişkiye zorlama, tecavüz ve zorla evlendirme gibi eylemleri örnek gösterebiliriz. Bu eylemlere maruz kalan kadının yaşamı, kalıcı bedensel sorunların yanında ruhsal açıdan ciddi problemlerle de kötü etkilenebilir (Basile vd., 2022). Aşağılama, tehdit, hakaret, manipüle etme, küçümseme ve izole etme gibi duygusal ve zihinsel olarak kadını kötü etkileyebilecek her türlü davranış psikolojik şiddet biçimidir. Bu tür şiddete maruz kalan kadın özgüvensiz ve değersiz hissedebilir ve bu davranışa uzun süre maruz kalan kadın psikolojik rahatsızlıklara yakalanabilir (Coker vd., 2002). Son olarak parasız bırakmak, çalışmasını engellemek, gelirine el koymak veya harcamalarını denetlemek gibi davranışlara başvurmak ekonomik şiddete örnek olarak gösterilebilir. Ekonomik şiddete maruz kalan kadınlar özgüven problemi yaşayarak karar vermekte güçlük çekebilir ve toplumdan uzaklaşarak asosyal bir bireye dönüşebilir (Adams vd., 2015).

Dünya genelinde bakıldığında elde edilebilen verilere göre her üç kadından biri tokat atma, yumruklama, itme, yakma gibi eylemleri içeren fiziksel şiddete, fiziksel şiddetten daha yaygın olan aşağılama, küfür etme, tehdit etme, kontrol etme gibi eylemleri içeren psikolojik şiddete maruz kalmaktadır (García-Moreno vd., 2013). Ayrıca dünya genelindeki kadınların ortalama yüzde yirmisi işe gitmeyi engelleme, maddi kazanca el koyma ya da zorla çalıştırma gibi eylemleri içeren ekonomik şiddete, tecavüz, cinsel taciz, zorla evlendirme gibi eylemleri içeren cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Kadına yönelik şiddetin bu boyutlarını ölçmek tam anlamıyla mümkün olamamaktadır. Bulunan veriler tam olarak kadına yönelik şiddetin boyutunu göstermemekte, kadına yönelik şiddetin görüldüğünden daha fazla yaşandığı tahmin edilmektedir (Stöckl vd., 2014). Kadına yönelik şiddetin boyutları genelde birlikte görülmekte olup birbirini tetiklemekte ve doğrusal yönde etkilemektedir (Sardinha vd., 2022). Kadına yönelik şiddetin istatistiksel verilerine bakıldığında, dünya genelinde yaygın ve değişmez bir davranış olduğu görülmektedir. Türkiye’de ise bu problemin dünya genelinden daha fazla olduğu ve Türk toplumunun kanayan yaralarından biri olduğu açıktır (ASHB, 2021).

Kadına yönelik şiddetin istatistiksel verilerine bakıldığında, dünya genelinde yaygın ve değişmez bir davranış olduğu görülmektedir. Türkiye’de ise bu problemin dünya genelinden daha fazla olduğu ve Türk toplumunun kanayan yarası haline geldiği ortadadır (García-Moreno, 2013). Hacettepe Üniversitesi (2014)’nin 78 ilde gerçekleştirdiği, örneklem grubu Türkiye genelini temsil eden 15-59 yaş aralığındaki 7.462 kadının oluşturduğu çalışmada kadınların %36’sı fiziksel şiddete, %12’si cinsel şiddete, %44’ü psikolojik şiddete ve %15’i ise ekonomik şiddete maruz kaldığı

saptanmıştır. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü'nün yaptığı bu çalışma verileri gerçek olsa da asıl şiddetin boyutunun bir kısmını yansıttığı tahmin edilmektedir. Çünkü çoğu kadın korkudan veya toplumsal baskılardan dolayı gerçek bilgiyi vermekten sakınmaktadır. Kadına yönelik şiddete karşı örgütlenmede önde gelen derneklerden ve Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu'ndan alınan ve 2016 ve 2024 yıllarını da içine alan son dokuz yılın verilerine bakıldığında, cinayete kurban giden 3127 kadın olduğu görülmektedir. Ayrıca 2025 yılındaki geçen süre içerisinde de ocak, şubat ve mart aylarında toplamda 140 kadın cinayete kurban gitmiştir (TKDF vd., 2025; KCDP, 2025; ASHB, 2021).

Bireylerin geçimini sağlamak için emek sarf ettiği iş zamanı ve yaşamını sürdürebilmek için gerekli ihtiyaçlarını (yemek, uyku vb.) karşıladığı, aile, sosyal çevresine karşı olan sorumluluklarını yerine getirdiği, yaşam zamanı dışında kalan, zaman dilimi boş zaman olarak karşımıza çıkmaktadır (Raz-Yurovich, 2022). Boş zaman bireylerin dinlendiği, eğlendiği ve sosyalleşerek kendini geliştirdiği ya da bireysel olarak kendine katkı sağladığı faaliyetlerde geçirdiği süreyi kapsamaktadır (Newman vd., 2022). Boş zaman günümüz modern toplumlarındaki bireylerin, iş ve aile gibi zorunluluk ve sorumlulukların getirdiği yüklerden uzaklaşarak psikolojik sağlığını olumlu etkileyen, bireylere kişisel tatmin sağlayan ve dolayısıyla bireylerin yaşam kalitesini arttıran bir unsur olarak kabul edilmektedir (Heo vd., 2013). Ayrıca boş zaman, bireylerin yaşamlarının merkezinde yer alıp fiziksel ve zihinsel sağlık için faydalı bir rol oynayarak toplumsal refaha katkıda bulunmaktadır (Jeong ve Park, 2020). Boş zaman, sadece bir zaman dilimini temsil etmez aynı zamanda birey ve toplum hayatını anlamlandıran önemli bir yapıtaşdır (Iso-Ahola ve Baumeister, 2023). Ancak geleneksel boş zaman kavramının ve toplumsal normların dışında kalan, boş zaman kavramıyla tam olarak uyuşmayan, toplumlar tarafından kabul edilmeyen illegal etkinliklerin gerçekleştirildiği sapkın boş zaman kavramı ortaya çıkmıştır (Önal, 2023). Sapkın boş zaman, tehlikeli eylemlerde bulunma, uyuşturucu veya alkol kullanımı, hızlı ve dengesiz sosyal ilişkiler gibi davranışları içermektedir. Bu davranışlar için motivasyon sağlayıcılar, bireylerin psikolojik durumlarına veya dünya görüşlerine göre değişiklik gösterebilir (Smith ve Raymen, 2018). Sapkın boş zaman davranışının yanında, bireylerin özel veya sosyal hayatını kullanarak metin, görsel, video ve ses gibi içerikleri oluşturduğu, paylaştığı ve diğer kullanıcılarla iletişim kurup etkileşime geçmesini sağlayan dijital platformlar veya araçları içeren sosyal medyanın aşırı kullanımı da sosyal medya bağımlılığı olarak değerlendirilmektedir. Davranışsal bir bağımlılık olan sosyal medyanın bağımlılığı, bireylerin günlük hayattaki sorumluluklarını ihmal etmesine dolayısıyla aile ve çevresiyle olan ilişkilerinde sorunlar yaşamasına neden olabilmektedir (Kuss ve Griffiths, 2017). Bireylerin sosyal medyayı kullanmadıklarında huzursuzluk, kaygı veya yoksunluk hissetmeleri günlük yaşamlarını kötü etkileyebilmektedir (Radtke vd., 2022). Ayrıca bireylerin sosyal medya sayesinde dünyada olan bitenlere ve popüler kültürün cazibelerine kolay ulaşımı serbest zaman alışkanlıklarını da etkilemektedir (Vanden Abele, 2021). Kadına yönelik şiddeti tetikleyen veya şiddete eğilimi azaltan unsurların ortaya çıkarılması açısından, sosyolojik ve psikolojik olan bu etkenlerin serbest zaman çerçevesinden ele alınması önem arz etmektedir. Serbest zaman bireylerin yaşamlarının büyük bir bölümünü oluşturmaktadır ve bireylerin yaşamlarını devam ettirmeleri için ihtiyacı olan fizyolojik ve psikolojik sağlığı ile doğrudan ilişkilidir (Iwasaki, 2007). Sağlıklı bireyler sağlıklı toplumları oluşturur mantığıyla bakıldığında insan aslında tek başına bir birey olmaktan çıkar ve her birey içerisinde bulunduğu toplum için önemlidir (Marmot ve Wilkinson, 2006).

Kadına yönelik şiddetin birey temelli toplumsal bir problem olması çözümünün de sosyoloji ve psikoloji gibi alanlarda olduğunu bizlere göstermektedir. Gelişmiş toplumlarda kadına yönelik şiddetin bazı boyutlarının daha fazla görülmesi, dikkatleri

teknolojinin getirmiş olduğu sosyal medya gibi yeniliklere ve sanayi devriminden sonra kavramsallaşan boş zaman olgusu ile ortaya çıkan sapkın boş zaman kavramına çekmektedir (Renzetti, 2018; Bates, 2017; DeKeseredy ve Schwartz, 2016; Gracia ve Merlo, 2016; Walby vd., 2016). Günümüzde bireyler kuşaklara (46-60 yaş X kuşağı, 30-45 yaş Y kuşağı, 15-29 yaş Z kuşağı) göre sınıflandırılmaktadır (Gürbüz, 2015). Kuşak, aynı zaman aralığında doğan ve evrensel olarak sosyal, teknolojik ve ekonomik olarak benzer koşullarla büyüyen insan grupları olarak tanımlanmaktadır (Twenge, 2017). Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere sosyal, teknolojik ve ekonomik benzerlikler her kuşak için farklılık göstermekte ve bireylerin davranışlarını etkileyebilmektedir. Sonuç olarak sosyolojik ve psikolojik temellere dayanan birey davranışını ve bireylerin oluşturduğu toplumu ilgilendiren kadına yönelik şiddet problemini kuşaklar çerçevesinde ele almak gereklilik arz edebilir. Bu çalışma da X, Y ve Z kuşaklarının kadına yönelik şiddet tutumlarını, teknolojinin insanoğluna getirdiği yeniliklerden olan sosyal medya ve boş zaman olgularının kötü yönleri ile değerlendirerek, kadına yönelik şiddeti tetikleyen veya şiddete yönelimi azaltan sebeplere ortaya çıkararak literatüre katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada hem genel tarama hem de ilişkisel tarama modelleri kullanılmıştır. Genel tarama modeli, evrenin tamamından ya da belirli bir örneklemden olmak üzere geniş bir katılımcı grubundan toplanan verilere dayanarak genel sonuçlar elde etmeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. İlişkisel tarama modeli ise çoklu değişkenler arasındaki ilişkinin varlığını ve gücünü belirlemek için kullanılan bir yöntemdir (Creswell ve Creswell 2018). Araştırmadan elde edilen verilerin genelleştirilmesi ve ilişkilendirilmesi için her iki modelden de yararlanılmıştır. “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” çerçevesinde hareket edilmiştir.

Bu çalışma, 6. Uluslararası Rekreasyon ve Spor Yönetimi Kongresi’nde sözel bildiri olarak birinci yazar tarafından sunulmuştur.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları 395 kadın 265 erkek olmak üzere toplam 660 kişiden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklem sayısı GPower analizlerine göre belirlenmiştir. GPower analizleri sonucunda araştırmaya 598 kişinin dahil edilmesine karar verilmiştir. Ancak hatalı ve/veya eksik verilerin olabilmeye ihtimali göz önünde bulundurularak %20 kadar daha fazla katılımcıya ulaşılması hedeflenmiştir. Bu bağlamda toplam 713 katılımcıya ulaşılmış ancak elde edilen verilerin 53 ü eksik/hatalı olduğundan analizlere dahil edilmemiştir. Araştırmaya dahil edilen katılımcılara ait tanımlayıcı bilgiler tablo 1 de gösterilmiştir.

Tablo 1 Katılımcı Gruba Ait Tanımlayıcı Bilgiler

		N	%
Cinsiyet	Erkek	265	40,2
	Kadın	395	59,8
Eğitim Düzeyi	İlköğretim Mezunu (İlk/Ortaokul)	80	12,1
	Ortaöğretim Mezunu (Lise)	156	23,6
	Yükseköğretim Öğrencisi (Üniversite)	206	31,2
	Yükseköğretim Mezunu (Üniversite)	218	33,0
Yaş Grupları (Kuşak)	X Kuşağı	141	21,4
	Y Kuşağı	200	30,3

	Z Kuşağı	319	48,3
	22.104 TL veya Altı	310	47,0
Gelir Düzeyi	22.105 TL – 37.000 TL	168	25,5
	37.001 TL ve Üzeri	182	27,5
Cinsiyet Eşitliğine İnanma	Evet	364	55,2
	Hayır	296	44,8
Günlük Sosyal Medya Kullanım Süresi	3 Saatten az	430	65,1
	3 Saatten Fazla	230	34,9
Toplam		660	100

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla katılımcılardan, Kişisel Bilgi Formu, İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği, Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Yetişkin Sapkın Boş Zaman Eğilimi Ölçeği olmak üzere dört farklı bölümden oluşan Anket Formu kullanılarak veriler toplanmıştır. Anket çalışması öncesinde katılımcı grubuna araştırmanın bilimsel amaç taşıdığı açıklanmış; bu bilgilendirme sonrası, katılımcılar anket formunu doldurmuştur.

Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formunda, katılımcıların demografik özelliklerini ve kişisel bilgilerini içeren, literatür taraması sonucunda araştırmacı tarafından hazırlanmış yaş, cinsiyet, gelir düzeyi, eğitim düzeyi, cinsiyet eşitliğine inanma durumu ve günlük sosyal medya kullanım süresi şeklinde toplam altı soru yer almıştır.

İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği

Katılımcıların kadına yönelik şiddet tutumlarını belirlemek için Kanbay ve diğerleri (2017) tarafından geliştirilen İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum ölçeği kullanılmıştır. Ölçek beşli likert tipinde olup otuz maddeden oluşmaktadır. Bedene yönelik tutumlar ve kimliğe yönelik tutumlar olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Bedene yönelik tutumlar alt boyutundan alınabilecek en düşük puan 16, en yüksek puan ise 80'dir. Kimliğe yönelik tutumlar alt boyutundan alınabilecek en düşük puan 14, en yüksek puan ise 70'dir. Ölçeğin genelinden alınabilecek en düşük puan 30 en yüksek puan ise 150'dir. Puanların yüksekliği, kadına yönelik şiddete olumsuz yaklaşıldığını (kişinin, kadına şiddete karşı olduğunu), puanın düşük olması ise kadına yönelik şiddete olumlu yaklaşıldığını (kişinin, kadına şiddete karşı olmadığını) göstermektedir.

Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği

Uluslararası Katılımcıların sosyal medya bağımlılık düzeylerini ölçmek için Andreassen ve arkadaşları (2012) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlanması Demirci (2016) tarafından yapılan Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı ölçeği kullanılmıştır. Ölçek beşli likert tipinde olup altı maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yetişkinlerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri toplam puan üzerinden değerlendirilmektedir. Ölçeğin toplam puanı 6-30 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanlar değerlendirildiğinde yüksek puan alan kişilerin sosyal medya bağımlılık düzeyi yüksek olarak değerlendirilmektedir.

Yetişkin Sapkın Boş Zaman Eğilimi Ölçeği

Katılımcıların sapkın boş zaman eğilim düzeylerini ölçmek için Bedir ve arkadaşları (2023) tarafından geliştirilen Yetişkin Sapkın Boş Zaman Eğilimi ölçeği kullanılmıştır. Ölçek beşli likert tipinde olup beş maddeden oluşmaktadır. Ölçekte yetişkinlerin sapkın boş zaman eğilimleri toplam puan üzerinden değerlendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 5 iken en yüksek puan 25'tir. Ölçekten alınan yüksek puan, sapkın boş zaman eğiliminin yüksek olmasını ifade eder.

Veri Analizi

Toplanan verilerin değerlendirilmesi ve analizinde SPSS 25 istatistik paket programı kullanılmıştır. Verilerin normallik dağılımları Kolmornov-Smirnov testi ile değerlendirilmiştir. Aynı zamanda verilerin basıklık ve çarpıklık değerleri değerlendirilmiş ve - 2 ile +2 değerleri referans alınmıştır (George, 2011). Veri analizinde ikili değişkenlerin karşılaştırılmasında bağımsız t testi, çoklu değişkenlerin karşılaştırmalarında tek yönlü Anova testi, ilişkisel analizlerde pearson korelasyon testi ve yordama için ise regresyon testleri yapılmıştır. Tüm istatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak belirlenmiştir.

Bulgular

Tablo 2 Cinsiyet Değişkenine Göre İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Ölçeği ve Alt Boyutları, Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Yetişkin Sapkın Boş Zaman Eğilimi Ölçeğine İlişkin T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	Ss	t	p
Kadına Yönelik Şiddet Tutum Toplam	Erkek	265	107,07	18,86	-14,402	,000
	Kadın	395	126,85	16,15		
Kadına Şiddet/Bedene Yönelik Tutum	Erkek	265	66,47	11,96	-9,644	,000
	Kadın	395	74,69	8,58		
Kadına Şiddet/Kimliğe Yönelik Tutum	Erkek	265	40,59	9,96	-14,952	,000
	Kadın	395	52,15	9,58		
Sosyal Medya Bağımlılık Düzeyi	Erkek	265	14,63	4,57	-3,990	,000
	Kadın	395	16,19	5,36		
Sapkın Boş Zaman Eğilimi	Erkek	265	10,55	4,35	5,182	,000
	Kadın	395	8,78	3,89		

Tablo 2'ye bakıldığında, cinsiyet değişkenine göre İSKEBE kadına yönelik şiddet ölçeği ve alt boyutları, Bergen sosyal medya bağımlılığı ölçeği ve yetişkin sapkın boş zaman eğilimi ölçeği arasındaki anlamlı farklılığı belirlemeye ilişkin t-testi sonuçları yer almaktadır. Analiz sonuçlarına bakıldığında, cinsiyet değişkenine göre kadınların kadına yönelik şiddet tutum, kadına şiddet/bedene yönelik tutum, kadına şiddet/kimliğe yönelik tutum ve sosyal medya bağımlılık düzeyi toplam puanlarında erkeklere göre daha yüksek, sapkın boş zaman eğilimi toplam puanında ise erkeklerin toplam puanlarının, kadınlara göre daha yüksek olduğuna dair anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Tablo 3 Cinsiyet Eşitliğine İnanma Durumuna Göre İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Ölçeği ve Alt Boyutları, Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Yetişkin Sapkın Boş Zaman Eğilimi Ölçeğine İlişkin T-Testi Sonuçları

	Cinsiyet Eşitliğine İnanma Durumu	N	X	Ss	t	p
Kadına Yönelik Şiddet Tutum Toplam	Evet	364	123,58	17,39	6,816	,000
	Hayır	296	113,16	21,10		
Kadına Şiddet/Bedene Yönelik Tutum	Evet	364	73,62	8,58	5,776	,000
	Hayır	296	68,66	12,58		
Kadına Şiddet/Kimliğe Yönelik Tutum	Evet	364	49,96	10,72	6,372	,000
	Hayır	296	44,50	11,19		
Sosyal Medya Bağımlılık Düzeyi	Evet	364	15,38	5,23	-1,022	,307
	Hayır	296	15,79	4,96		
Sapkın Boş Zaman Eğilimi	Evet	364	9,20	4,18	-1,983	,048
	Hayır	296	9,85	4,29		

Tablo 3'e bakıldığında, cinsiyet eşitliğine inanma değişkenine göre İSKEBE kadına yönelik şiddet ölçeği ve alt boyutları, Bergen sosyal medya bağımlılığı ölçeği ve yetişkin

sapkın boş zaman eğilimi ölçeği arasındaki anlamlı farklılığı belirlemeye ilişkin t-testi sonuçları yer almaktadır. Analiz sonuçlarına bakıldığında, cinsiyet eğitliğine inananların kadına yönelik şiddet tutum ve tüm alt boyut toplam puanlarında cinsiyet eğitliğine inanmayanlara göre daha yüksek, sapkın boş zaman eğilimi toplam puanında ise cinsiyet eğitliğine inanmayanların toplam puanlarının, cinsiyet eğitliğine inananlara göre daha yüksek olduğuna dair anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca bu değişken ile sosyal medya bağımlılık düzeyi arasında anlamlı bir farklılık belirlenememiştir ($p < 0,05$).

Tablo 4 Günlük Sosyal Medya Kullanım Süresine Göre İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Ölçeği ve Alt Boyutları, Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Yetişkin Sapkın Boş Zaman Eğilimi Ölçeğine İlişkin T-Testi Sonuçları

	Günlük Sosyal Medya Kullanım Süresi	N	X	Ss	t	p
Kadına Yönelik Şiddet Tutum Toplam	3 Saatten Az	430	116,71	19,30	-3,890	,000
	3 Saatten Fazla	230	123,02	20,15		
Kadına Şiddet/Bedene Yönelik Tutum	3 Saatten Az	430	70,75	10,72	-2,071	,039
	3 Saatten Fazla	230	72,60	10,99		
Kadına Şiddet/Kimliğe Yönelik Tutum	3 Saatten Az	430	45,95	11,04	-4,935	,000
	3 Saatten Fazla	230	50,42	11,10		
Sosyal Medya Bağımlılık Düzeyi	3 Saatten Az	430	13,81	4,50	-13,567	,000
	3 Saatten Fazla	230	18,84	4,56		
Sapkın Boş Zaman Eğilimi	3 Saatten Az	430	9,13	4,26	-3,011	,003
	3 Saatten Fazla	230	10,16	4,13		

Tablo 4'e bakıldığında, günlük sosyal medya kullanım süresi değişkenine göre İSKEBE kadına yönelik şiddet ölçeği ve alt boyutları, Bergen sosyal medya bağımlılığı ölçeği ve yetişkin sapkın boş zaman eğilimi ölçeği arasındaki anlamlı farklılığı belirlemeye ilişkin t-testi sonuçları yer almaktadır. Analiz sonuçlarına bakıldığında, sosyal medyayı günlük 3 saatten fazla kullananların, kadına yönelik şiddet tutum ve tüm alt boyut, sosyal medya bağımlılık düzeyi ve sapkın boş zaman eğilimi toplam puanlarında sosyal medyayı günlük 3 saatten az kullananlara göre daha yüksek olduğuna dair anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < 0,05$).

Tablo 5 Kuşaklara Göre İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Ölçeği ve Alt Boyutları, Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Yetişkin Sapkın Boş Zaman Eğilimi Ölçeğine İlişkin Varyans Analizi Sonuçları

	Kuşak	N	X	Ss	F	p	Fark
Kadına Yönelik Şiddet Tutum Toplam	X Kuşağı	141	114,72	18,43	4,134	,025	$Y > X$
	Y Kuşağı	200	119,59	20,44		,005	$Z > X$
	Z Kuşağı	319	120,34	19,82		,673	$Y - Z$
Kadına Şiddet/Bedene Yönelik Tutum	X Kuşağı	141	69,48	10,86	2,998	,086	$X - Y$
	Y Kuşağı	200	71,53	10,70		,015	$Z > X$
	Z Kuşağı	319	72,15	10,85		,524	$Y - Z$
Kadına Şiddet/Kimliğe Yönelik Tutum	X Kuşağı	141	45,23	10,72	3,717	,023	$Y > X$
	Y Kuşağı	200	48,05	11,59		,009	$Z > X$
	Z Kuşağı	319	48,18	11,18		,898	$Y - Z$
Sosyal Medya Bağımlılık Düzeyi	X Kuşağı	141	13,48	4,57	28,536	,018	$Y > X$
	Y Kuşağı	200	14,77	5,30		,000	$Z > X$
	Z Kuşağı	319	16,98	4,80		,000	$Z > Y$
Sapkın Boş Zaman Eğilimi	X Kuşağı	141	9,19	4,53	10,026	,166	$X - Y$
	Y Kuşağı	200	8,56	4,00		,017	$Z > X$
	Z Kuşağı	319	10,21	4,14		,000	$Z > Y$

Tablo 5'e bakıldığında, kuşaklara göre İSKEBE kadına yönelik şiddet ölçeği ve alt boyutları, Bergen sosyal medya bağımlılığı ölçeği ve yetişkin sapkın boş zaman eğilimi

ölçeği arasındaki anlamlı farklılığı belirlemeye ilişkin ANOVA analizi sonuçları yer almaktadır. Analiz sonuçlarına bakıldığında, Z kuşağının kadına yönelik şiddet tutum, kadına şiddet/bedene yönelik tutum, kadına şiddet/kimliğe yönelik tutum, sosyal medya bağımlılık düzeyi ve sapkın boş zaman eğilimi toplam puanlarında X kuşağına göre daha yüksek olduğuna dair anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Y kuşağının kadına yönelik şiddet tutum, kadına şiddet/kimliğe yönelik tutum ve sosyal medya bağımlılık düzeyi toplam puanlarında X kuşağına göre daha yüksek olduğuna dair anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca Z kuşağının sosyal medya bağımlılık düzeyi ve sapkın boş zaman eğilimi toplam puanlarında Y kuşağına göre daha yüksek olduğuna dair anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 6 İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Ölçeği ve Alt Boyutları, Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Yetişkin Sapkın Boş Zaman Eğilimi Ölçeğine Korelasyon Analizi Sonuçları

		Sosyal Medya Bağımlılık Düzeyi	Sapkın Boş Zaman Eğilimi
Kadına Yönelik Şiddet Tutum Toplam	r	,152**	-,297**
	p	,000	,000
Kadına Şiddet/Bedene Yönelik Tutum	r	,066	-,380**
	p	,089	,000
Kadına Şiddet/Kimliğe Yönelik Tutum	r	,204**	-,157**
	p	,000	,000

Tablo 6'ya bakıldığında, İSKEBE kadına yönelik şiddet ölçeği ve alt boyutları, Bergen sosyal medya bağımlılığı ölçeği ve yetişkin sapkın boş zaman eğilimi ölçeği arasındaki anlamlı farklılığı belirlemeye ilişkin korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre sosyal medya bağımlılık düzeyi ile kadına yönelik şiddet tutum toplam ve kadına şiddet/kimliğe yönelik tutum arasında pozitif yönlü bir ilişki saptanırken; sapkın boş zaman eğilimi ile kadına yönelik şiddet tutum toplam, kadına şiddet/bedene yönelik tutum ve kadına şiddet/kimliğe yönelik tutum arasında negatif yönlü bir ilişki saptanmıştır ($p<0,05$).

Tablo 7 İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Ölçeği ve Alt Boyutları, Bergen Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği ve Yetişkin Sapkın Boş Zaman Eğilimi Ölçeğine İlişkin Basit Regresyon Analiz Sonuçları

Değişken (Yordayan)	R ²	β	Ss	t	p	F	Değişken (Yordanan)
Sapkın Boş Zaman Eğilimi	,088	132,087	1,807	73,080	,000	63,726	Kadına Şiddet Tutum Toplam
	,144	80,607	,958	84,122	,000	110,789	Kadına Şiddet/Bedene Yönelik Tutum
	,025	51,480	1,062	48,468	,000	16,716	Kadına Şiddet/Kimliğe Yönelik Tutum
Sosyal Medya Bağımlılık Düzeyi	,023	109,745	2,446	44,876	,000	15,571	Kadına Şiddet Tutum Toplam
	,042	40,530	1,376	29,448	,000	28,532	Kadına Şiddet/Kimliğe Yönelik Tutum

Tablo 7'ye bakıldığında sapkın boş zaman eğilimi ve sosyal medya bağımlılık düzeyi bağımsız değişkenlerinde kadına yönelik şiddet tutumları üzerinde anlamlı etkileri vardır ($p<001$). Sapkın boş zaman eğilimi, sosyal medya bağımlılığına göre daha güçlü bir yordayıcıdır. Etkiler pozitif yönde: sosyal medya bağımlılığı ve sapkın boş zaman eğilimi arttıkça kadına yönelik şiddet tutumları da artmaktadır. Ancak açıklayıcıların düzeyleri

(R²) genelde düşüktür; yani kadına yönelik şiddet tutumlarını etkileyen başka faktörler de vardır.

Tartışma Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma bireylerin, sosyal medya bağımlılık düzeylerinin ve sapkın boş zaman eğilimlerinin kadına yönelik şiddet tutumları ile ilişkisini bazı değişkenler ve X, Y ve Z kuşakları arasındaki farklılıkları inceleyerek ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Yapılan istatistiksel analizler doğrultusunda verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırmanın bulgularına bakıldığında cinsiyet ve günlük sosyal medya kullanım süresi değişkenlerinde ve X, Y ve Z kuşakları arasında tüm ölçek ve alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmüştür. Ayrıca cinsiyet eşitliğine inanma değişkeninde sosyal medya bağımlılık düzeyi hariç tüm ölçek ve alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmüştür.

Mevcut çalışmada cinsiyet değişkenine bakıldığında, kadınların kadına yönelik şiddet tutum puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kadına yönelik şiddet tutum puanının yüksek olması, kadına yönelik şiddete karşı olunduğu anlamına gelmektedir. Kadınların kadına yönelik şiddete daha karşı olmaları şiddete maruz kalan tarafta olmaları ile ilişkilendirilebilir. Aynı zamanda erkeklerin kadına yönelik şiddet tutum puanlarının kadınlara göre düşük olması sosyal, kültürel ve toplumsal birçok sebeple açıklanabilir. Ataerkil toplumlardan gelen kültürel yargılar ve erkeklerin kadınlardan daha fazla şiddete eğilimli olması bunun sebebi olabilir (Yılmaz vd., 2022; Çetinkaya, 2013). Çıtak ve diğerlerinin (2023) yaptıkları bir çalışmada da kadınların kadına yönelik şiddete erkeklere göre daha karşı oldukları anlamlılık göstermiştir. Ayrıca birçok çalışma da mevcut çalışmayı desteklemektedir (Yardım ve Demir 2022; Taher ve Topatan, 2021; Ergin vd., 2019; Doran ve Hutchinson, 2017; Sabancıoğulları vd., 2016). Kadına yönelik şiddet tutumunun yanında cinsiyet değişkenine bakıldığında kadınların sosyal medya bağımlılık düzeyleri erkeklere göre daha fazla olduğu gözükmemektedir. Kadınların daha sosyal bir varlık olmaları veya iletişim becerilerinin erkeklere göre daha gelişmiş olması erkeklere göre daha fazla sosyal medya kullanmalarının sebebi olabilir (Alhabash ve Ma, 2017). Benzer şekilde Bütünler ve diğerlerinin (2022) 55 makaleyi inceleyerek yaptıkları bir çalışmada sosyal medya bağımlılık düzeylerinde kadınların erkeklere göre daha yüksek puan aldıkları saptanmıştır ve yapılan birçok çalışmanın bulguları da mevcut çalışmayla örtüşmektedir (Kırcaburun ve Griffiths, 2019; Andreassen vd., 2017; Blachnio vd., 2016; Al-Menayes, 2015). Tüm bunların yanında çalışmanın bulguları, cinsiyet değişkenine göre erkeklerin sapkın boş zaman eğilim puanlarının kadınlara göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Birçok çalışmada mevcut çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir (Raymen ve Smith, 2020; Smith ve Raymen 2018; Kindynis, 2017; Hayward ve Hobbs, 2007). Bu da aynı şekilde ataerkil toplumlarda erkeklerin daha özgür olmaları sebebiyle uyuşturucu, alkol, kumar ve karmaşık cinsel ilişkiler gibi davranışları içeren sapkın boş zaman davranışlarına daha kolay eğilim gösterebilmelerine yol açabilir (Lyons ve Willott, 2008; Wong vd., 2017).

Cinsiyet eşitliğine inanma durumu değişkenine bakıldığında ise cinsiyet eşitliğine inananların inanmayanlara göre sosyal medya bağımlılık düzeylerinde anlamlı bir farklılık gözükmezken kadına yönelik şiddet toplam ve tüm alt boyutlarında daha yüksek puanlara sahip oldukları gözükmemektedir. Bu da doğal olarak cinsiyet eşitliğine inananların kadına yönelik şiddete daha karşı oldukları anlamına gelmektedir. Zaten kadın erkek eşitliğine inanmayan bir kişinin kadına yönelik şiddete karşı çıkması şaşırtıcı bir sonuç olacaktır. Çalışmanın bu sonucu veri güvenilirliğini artırırken aynı zamanda kadın erkek eşitliğinin bilinç düzeyinde bile önemli sonuçlarının olduğunu ortaya

koymaktadır ve birçok çalışmada da benzer bulgulara ulaşılmıştır (Heise ve Kotsadam, 2015; Jewkes vd., 2015; Waltermaurer, 2012; Petersen ve Hyde, 2011; Flood ve Pease, 2009). Ayrıca cinsiyet eşitliğine inanmayan bireylerin sapkın boş zaman eğilim puanlarının da cinsiyet eşitliğine inanan bireylere göre daha yüksek olduğu gözükmemektedir. Cinsiyet eşitliğine inanmayan bireylerin toplumsal normların dışında kalan sapkın boş zaman davranışları sergilemesi normal bir sonuç olarak kabul edilebilir ve literatürde araştırmalar da mevcut çalışmayı desteklemektedir (Raymen ve Smith, 2020; Treadwell ve Garland, 2011; Winlow ve Hall, 2006).

Çalışmada günlük sosyal medya kullanım süresi değişkenine bakıldığında, sosyal medyayı günlük 3 saatten fazla kullanan bireylerin tüm ölçek toplam ve alt boyutlarında 3 saatten az kullananlara göre daha yüksek puanlara sahip oldukları görülmüştür. Günlük sosyal medya kullanım süreleri 3 saatten fazla olan bireylerin kadına yönelik şiddet tutum puanlarının yüksek olması 3 saatten az kullananlara göre daha fazla kadına yönelik şiddete karşı oldukları anlamına gelmektedir. Bu da iletişim ve etkileşimin sosyal medya da daha hızlı ve anlık olmasının avantajları ile ilgili olabilir. Toplumsal farkındalık propagandaları, sivil toplum örgütlerinin ve devlet kurumlarının bilinçlendirici yayınlarına kolay erişim kadına yönelik şiddete karşı bir farkındalık sağlamış olabilir ve literatürde benzer sonuçların olduğu çalışmalar da mevcuttur (Anderson ve Kumar, 2019; Anderson ve Jiang, 2018; Valkenburg vd., 2016;). Bu olumlu etkilerin yanında sapkın boş zaman eğilimi puanlarının da yüksek olması, bireylerin iyi şeylere kolay ulaşımını sağladığı gibi alkol, uyuşturucu ve cinsellik gibi sapkın boş zaman davranışlarını içeren paylaşımlara da maruz kalmalarının bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Günlük sosyal medya kullanım süresi 3 saatten fazla olan bireylerin sosyal medya bağımlılık puanlarının yüksek olması veri güvenilirliği açısından bir teyit anlamı taşımakta ve doğal bir sonuçtur.

Kuşaklara göre bakıldığında ise Z kuşağının Y ve X kuşaklarına göre sosyal medya bağımlılık düzeyi puanı daha yüksek olduğu görülmüş, Y kuşağının da X kuşağına göre sosyal medya bağımlılık düzeyi puanı daha yüksek olduğu saptanmıştır. Buradan da anlaşılacağı gibi yaş arttıkça bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri düşmekte olup sosyal medya bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olan bireylerin teknolojik gelişmelere daha yakın zamanlarda doğmuş olması ile açıklanabilir ve literatürde bu sonucu destekleyen birçok çalışma bulunmaktadır (Błachnio ve Przepiorka, 2019; Dhir vd., 2018; Liu vd., 2017). Bununla birlikte Z ve Y kuşağının kadına yönelik şiddet tutum puanlarının yüksek olduğu saptanmıştır. Daha önce de bahsedildiği üzere kadına yönelik şiddet tutum puanının yüksek olması şiddete karşı olunduğu anlamına gelmektedir. Z kuşağının kadına yönelik şiddet tutum toplam ve tüm alt boyut puanlarında X kuşağına göre daha yüksek puanlara sahip olması ve Y kuşağının da X kuşağına göre kadına yönelik şiddet tutum toplam ve kadına şiddet/kimliğe yönelik tutum puanlarında daha yüksek puanlara sahip olması sosyal medyanın farkındalık gücünü arttırması ile ortaya çıkan bir sonuç olarak yorumlanabilir. Ayrıca Z kuşağının Y ve X kuşağına göre daha fazla sapkın boş zaman eğilimi puanına sahip olduğu da tespit edilmiştir. Buda sosyal medya bağımlılık düzeyi en yüksek olan Z kuşağının, sosyal medyanın iyi yönlerinin etkisinde kalmasının yanında kötü yönlerine de maruz kalarak daha fazla sapkın boş zaman davranışı sergileyebileceğini söyleyebiliriz ve literatür incelendiğinde mevcut çalışmayı destekleyen çalışmalar karşımıza çıkmaktadır (Lee vd., 2022; Keyes vd., 2019; Kindynis, 2019; Johnston, L. 2007).

Çalışmanın ilişkisel analiz sonuçlarına bakıldığında ise kadına yönelik şiddet tutum toplam ve kadına şiddet/ kimliğe yönelik tutum ve sosyal medya bağımlılık düzeyi arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu saptanırken, sapkın boş zaman eğilimi ile kadına yönelik şiddet tutum toplam ve tüm alt boyutları arasında negatif yönlü bir ilişki saptanmıştır. Buda sosyal medya bağımlılığı arttıkça kadına yönelik şiddete daha fazla

karşı olunduğunu sosyal medyanın farkındalığı arttırabileceğini, sapkın boş zaman eğilimi arttıkça da kadına yönelik şiddet daha fazla meşru görülebileceğini göstermektedir.

Sonuç olarak kadınların erkeklere göre sosyal medya kullanım düzeyleri ve kadına şiddete karşı olan tutumlarının daha fazla olması kadınların yaradılış gereği iletişim becerilerinin gelişmiş olması ve toplumsal cinsiyet rollerinin farklı olması ve sosyal medya ve şiddete maruz kalma deneyimlerinin etkisi olarak açıklanabilir. Cinsiyet eşitliğine inanma durumu göz önünde bulundurulduğunda ise cinsiyet eşitliğine inananların kadına yönelik şiddete karşı olmaları beklenen bir sonuçken, cinsiyet eşitliğine inanmayanların sapkın boş zaman eğilimlerinin fazla olması, toplumsal normlar ile uyum sağlayamaması ile ilişkilendirilebilir. Erkeklerin sapkın boş zaman eğilimlerinin daha yüksek olması ise ataerkil toplumların erkeklerin kadınlara göre sapkın boş zaman davranışlarını eyleme geçirebilmesi için daha fazla özgür alanlar bulması ile açıklanabilir. Ayrıca bireylerin günlük sosyal medya kullanım süresi arttıkça kadına yönelik şiddete karşıtlıkları artarken aynı zamanda sapkın boş zaman eğilimlerinin de arttığı görülmüştür. Bu da sosyal medyanın bireylerde pozitif ve negatif olarak iki yönlü bir etki sağladığını göstermektedir. Sosyal medya hem farkındalığı arttırabilir hem de riskli davranışlara yol açabilir diyebiliriz.

Kuşaklar arasındaki farklılıklara bakıldığında cinsiyet değişkeninde olduğu gibi daha fazla sosyal medya kullanan Z ve Y kuşağının X kuşağına göre kadına şiddete daha fazla karşı olduğu görülürken Z kuşağının da Y kuşağına göre kadına şiddete daha fazla karşı olduğu saptanmıştır. Aynı zamanda Z kuşağının sapkın boş zaman eğiliminde öne çıkması da daha önce de gördüğümüz gibi yine sosyal medyanın fazla kullanımının etkilerinin iki yönlü olduğu düşüncesini desteklemektedir. Ayrıca Y ve Z kuşağı arasındaki farklılıklar yaş arttıkça sosyal medya kullanımının düşmesi ve geleneksel normlara daha fazla uyulması olarak da yorumlanabilir. Bu da X kuşağının Y kuşağına göre ve Y kuşağının Z kuşağına göre daha az sapkın boş zaman eğilimine sahip olmasını açıklayabilir.

Tüm bu bulgular ve analizler sonucunda bütün yaş gruplarını içeren aile kurumunun içerisinde yer alan aile üyelerinin hayatın bir parçası haline gelmiş olan sosyal medyayı doğru kullanım alışkanlıkları edinmesi sağlıklı bir toplumun oluşması ve ekonomi sağlık ve kültürel yapılar gibi diğer toplumsal dinamikler için önem arz etmektedir. Sosyal medya kullanımının doğru bir şekilde alışkanlık haline getirilmesinin toplumsal bir sorun olan kadına yönelik şiddete karşı bir silah olabileceğini, sosyal medyanın yanlış kullanımının ise sapkın davranışlara yol açarak kadına şiddeti meşrulaştırabileceğini göstermektedir. Özellikle genç kuşakların sosyal medyayı doğru kullanarak toplum tarafından kabul edilmeyen davranışlardan uzaklaşması için doğru politikaların eyleme geçirilmesi önem taşımaktadır. Ayrıca daha yaşlı olan bireylerinde doğru sosyal medya kullanım alışkanlıklarının edindirilmesi de önemlidir.

Kısaltmalar / Abbreviations

F	Frekans (Sıklık)
Ss	Standart Sapma (SD)
X	Ortalama
F	F-Oranı (ANOVA test istatistiği)
N	Kişi Sayısı
p	p-Değeri Anlamlılık Değeri
t	t-Değeri Değişken etkisi (t-testi istatistiği)
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences

Beyanlar / Declarations

Etik Onay ve Katılım Onayı / Ethics approval and consent to participate

Bu çalışmanın hazırlanma ve yazım sürecinde "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş olup; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış

ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. Çalışmanın başlatılabilmesi için Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü 19.02.2025 tarihli oturumunda alınan E-70400699- 050.02.04-2500069051 sayılı, 2025/2 Fakülte Etik Kurulundan gerekli izinler alınmıştır.

During the preparation and writing of this study, all scientific, ethical, and citation principles outlined in the "Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive" were strictly adhered to. No manipulation or falsification was made to the collected data, and this study has not been submitted to any other academic publication platform for evaluation. The author assumes full responsibility for any potential ethical violations that may arise in connection with this article. The necessary ethical approval for the commencement of the study was obtained from the Faculty Ethics Committee under the Rectorate of Atatürk University (Approval No: E-70400699-050.02.04-2500069051; Session Date: February 19, 2025).

Veri Ve Materyal Erişilebilirliği / Availability of data and material

Bu çalışmanın bulgularını destekleyen veriler, makul talepler üzerine sorumlu yazardan temin edilebilir. Veri seti yalnızca akademik amaçlar için erişilebilir olacak ve verilerin herhangi bir kullanımı, orijinal çalışmayı referans gösterecek ve katılımcıların gizliliğini koruyacaktır.

The data that support the findings of this study are available from the corresponding author upon reasonable request. The dataset will be accessible only for academic purposes, and any use of the data will recognize the original study and maintain the confidentiality of the participants.

Çıkar Çatışması / Competing interests

Yazarlar, bu makalede sunulan çalışmayı etkileyebilecek herhangi bir çıkar çatışması veya kişisel ilişkiye sahip olmadıklarını beyan etmektedirler.

The authors declare that they have no known competing financial interests or personal relationships that could have appeared to influence the work reported in this paper.

Researchers' Contribution Declaration:

Çalışmanın tasarımı ve planlanması; veri toplama, analizi veya yorumlanması; makalenin yazımı; veri düzenleme, yöntem belirleme, yazım -- özgün taslak, yazım -- gözden geçirme ve düzenleme; M.S. Makalenin önemli noktaları eleştirel bir şekilde gözden geçirilmiş ve makalenin son hali yazar tarafından onaylanmıştır.

Study design and planning; data collection, analysis, or interpretation; manuscript writing; data organization, methodology development, writing -- original draft, writing -- review and editing: M.S. authors critically reviewed the key aspects of the manuscript. The key points of the article have been critically reviewed, and the final version of the article has been approved by the author.

Fon Desteği / Funding

This Bu çalışma, kamu, özel veya kar amacı gütmeyen sektörlerdeki fon sağlayıcı kurumlardan herhangi bir özel destek almamıştır.

This research received no external funding.

Teşekkür / Acknowledgements

None.

APA 7 Citation

Yılmaz, O., & Mızrak, O. (2025). The relationship of individuals' social media addiction levels and deviant leisure tendencies with violence against women attitudes: A study on generations X, Y, Z. *International Journal of Health, Exercise, and Sport Sciences (IJOSS)*, 3(2), 101–114.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17427612>

<https://www.ijoss.org/Archive/issue2-volume3/ijoss-Volume2-issue3-10.pdf>

References / Kaynaklar

Adams, A. E., Sullivan, C. M., Bybee, D., & Greeson, M. R. (2015). Development of the scale of economic abuse. *Violence Against Women*, 21(1), 32-55. <https://doi.org/10.1177/1077801208315529>

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, (ASHB). (2021). Kadına yönelik şiddetle mücadele ulusal eylem planı. <https://www.aile.gov.tr/ksgm/ulusal-eylem-planlari/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-iv-ulusal-eylem-plan-2021-2025/> Erişim Tarihi: 21.02.2025

Alhabash, S., & Ma, M. (2017). A tale of four platforms: motivations and uses of facebook, twitter, instagram, and snapchat among college students?. *Social Media+ Society*, 3(1). <https://doi.org/10.1177/205630511769154>

Al-Menayes, J. J. (2015). Social media use, engagement and addiction as predictors of academic performance. *International Journal of Psychological Studies*, 7(4), 86-94.

Anderson, M., & Jiang, J. (2018). Teens, social media & technology 2018. *Pew Research Center*, 31(2018), 1673-1689.

- Anderson, M. & Kumar, M. (2019). Digital divide persists in the u.s. despite increased tech adoption by lower-income groups. *Pew Research Center. United States of America*. Retrieved from <https://coillink.org/20.500.12592/dv5n9t> on 30 May 2025. COI: 20.500.12592/dv5n9t.
- Andreassen, C. S., Pallesen, S., & Griffiths, M. D. (2017). the relationship between addictive use of social media, narcissism, and self-esteem: findings from a large national survey. *Addictive Behaviors*, 64, 287-293.
- Andreassen, C. S., Torsheim T, Brunborg GS, Pallesen S. (2012). Development of a facebook addiction scale. *Psychol Rep*; 110(2): 501-517. <https://doi.org/10.2466/02.09.18.PR0.110.2.501-517>
- Basile, K. C., Smith, S. G., Kresnow, M., Khawwaja, S., & Leemis, R. W. (2022). The national intimate partner and sexual violence survey: 2016/2017 report on sexual violence. National center for injury prevention and control, centers for disease control and prevention.
- Bates, S. (2017). revenge porn and mental health: a qualitative analysis of the mental health effects of revenge porn on female survivors. *Feminist Criminology*, 12(1), 22-42. <https://doi.org/10.1177/1557085116654565>
- Bedir, F., Önal, L. & Stebbins, R. (2023). Adult deviant leisure tendency scale (adlts) – scale development study, *World Leisure Journal*. <https://doi.org/10.1080/16078055.2023.2213686>
- Blachnio, A., & Przepiorka, A. (2019). Be aware! if you start using facebook problematically you will feel lonely: phubbing, loneliness, self-esteem, and facebook intrusion. *Current Psychology*, 38, 680-686. <https://doi.org/10.1177/0894439318754490>
- Blachnio, A., Przepiorka, A., & Pantic, I. (2016). Association between facebook addiction, self-esteem and life satisfaction: a cross-sectional study. *Computers in Human Behavior*, 55, 701-705. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.10.026>
- Bütüner, R., Bütüner, N., & Bütüner, M. (2022). Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı konusunda son beş yılda yapılmış çalışmaların incelenmesi. *Journal of Information Systems and Management Research*, 4(2), 17-34. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jismar/issue/74700/1174323>
- Coker, A. L., Davis, K. E., Arias, I., Desai, S., Sanderson, M., Brandt, H. M., & Smith, P. H. (2014). Physical and mental health effects of intimate partner violence for men and women. *American Journal of Preventive Medicine*, 23(4), 260-268. [https://doi.org/10.1016/S0749-3797\(02\)00514-7](https://doi.org/10.1016/S0749-3797(02)00514-7)
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). Research design: qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (5th Ed.). *SAGE Publications*.
- Çetinkaya, S. K. (2013). Üniversite öğrencilerinin şiddet eğilimlerinin ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Nesne-Psikoloji Dergisi*, 1(2), 21-43. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/111788>
- Çıtak, G., Kartal, B., & Altun, E. Ç. (2023). Üniversite öğrencilerinin kadına şiddete yönelik tutumları ve ilişkili faktörler [University students' attitudes toward violence against women and related factors]. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 26(1), 12-25. <https://doi.org/10.59007/meyadakademi.1294751>
- DeKeseredy, W. S., & Schwartz, M. D. (2016). Thinking sociologically about image-based sexual abuse: the contribution of male peer support theory. *Sexualization, Media, & Society*, 2(4), 1-8. <https://doi.org/10.1177/2374623816684692>
- Demirci, İ. (2019). Bergen sosyal medya bağımlılığı ölçeğinin türkçeye uyarlanması, depresyon ve anksiyete belirtileriyle ilişkisinin değerlendirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 20, 15-22. <https://doi.org/10.5455/apd.41585>
- Dhir, A., Yossatorn, Y., Kaur, P., & Chen, S. (2018). Online social media fatigue and psychological wellbeing—a study of compulsive use, fear of missing out, fatigue, anxiety and depression. *International Journal of Information Management*, 40, 141-152. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2018.01.012>
- Doran, F., & Hutchinson, M. (2017). Student nurses' knowledge and attitudes towards domestic violence: results of survey highlight need for continued attention to undergraduate curriculum. *Journal of Clinical Nursing*, 26(15-16), 2286-2296. <https://doi.org/10.1111/jocn.13325>
- Döker, G., & Koçer, M. (2024). Kadına yönelik şiddet bağlamında televizyon içeriklerinin şiddet mağduru kadınlar tarafından algılanması: fenomenolojik bir araştırma. *Erciyes Akademisi*, 38(4), 766-789. <https://doi.org/10.48070/erciyesakademi.1545128>
- Ergin, A., Bekar, T., & Aydemir Acar, G. (2019). Tıp fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumları ve etkileyen faktörler. *Fırat Tıp Dergisi*, 24(3), 122-128. <https://hdl.handle.net/11499/49059>
- Flood, M., & Pease, B. (2009). Factors influencing attitudes to violence against women. *Trauma, Violence, & Abuse*, 10(2), 125-142. <https://doi.org/10.1177/1524838009334131>
- García-Moreno, C., Jansen, H. A. F. M., Ellsberg, M., Heise, L., & Watts, C. (2006). Prevalence of intimate partner violence: findings from the who multi-country study on women's health and domestic violence. *The Lancet*, 368(9543), 1260-1269.
- García-Moreno, C., Pallitto, C., Devries, K., Stöckl, H., Watts, C., & Abrahams, N. (2013). Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence. *World Health Organization*.
- George, D. (2011). SPSS for windows step by step: A simple study guide and reference, 17.0 update. 10/e: Pearson Education India.

- Gracia, E., & Merlo, J. (2016). Intimate partner violence against women and the nordic paradox. *Social Science & Medicine*, 157, 27-30. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2016.03.040>
- Gürbüz, S. (2015). Kuşak farklılıkları: mit mi, gerçek mi. *İş ve İnsan Dergisi*, 2(1), 39-57.
- Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2014). Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması. *Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı*. https://hips.hacettepe.edu.tr/tr/turkiyede_kadina_yonelik_aile_ici_siddet_arastirma-101 Erişim Tarihi: 24.03.2025
- Hayward, K., & Hobbs, D. (2007). Beyond the binge in 'booze Britain': Market-led liminalization and the spectacle of binge drinking. *The British Journal of Sociology*, 58(3), 437-456. <https://doi.org/10.1111/j.1468-4446.2007.00159.x>
- Heise, L. L., & Kotsadam, A. (2015). Cross-national and multilevel correlates of partner violence: an analysis of data from population-based surveys. *The Lancet Global Health*, 3(6), e332-e340.
- Heo, J., Stebbins, R. A., Kim, J., & Lee, I. (2013). Serious leisure, life satisfaction, and health of older adults. *Leisure Sciences*, 35(1), 16-32. <https://doi.org/10.1080/01490400.2013.739871>
- Iso-Ahola, S. E., & Baumeister, R. F. (2023). Leisure and meaning in life. *Frontiers in Psychology*, 14. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1074649>
- Iwasaki, Y. (2007). Leisure and quality of life in an international and multicultural context: what are major pathways linking leisure to quality of life?. *Social Indicators Research*, 82(2), 233-264. <https://doi.org/10.1007/s11205-006-9032-z>
- Jeong, E. H., & Park, J. H. (2020). The relationship among leisure activities, depression and quality of life in community-dwelling elderly Koreans. *Gerontology and Geriatric Medicine*, 6. <https://doi.org/10.1177/2333721420923449>
- Jewkes, R., Flood, M., & Lang, J. (2015). From work with men and boys to changes of social norms and reduction of inequities in gender relations: a conceptual shift in prevention of violence against women and girls. *The Lancet*, 385(9977), 1580-1589.
- Johnston, L. (2007). Monitoring The Future: National Survey Results on Drug Use, 1975-2006.
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu (KCDP). (2025). Veriler, <https://kadincinayetleriniurduracagiz.net/> Erişim Tarihi:17.03.2025.
- Kanbay, Y., Aslan, Ö., Işık, E., & Tektaş, P. (2017). İSKEBE kadına yönelik şiddet tutum ölçeği (iskebe tutum ölçeği) geliştirme çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(5), 453. <https://doi.org/10.5455/apd.256374>
- Keyes, K. M., Jager, J., Mal-Sarkar, T., Patrick, M. E., Rutherford, C., & Hasin, D. (2019). Is there a recent epidemic of women's drinking? A critical review of national studies. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 43(7), 1344-1359. <https://doi.org/10.1111/acer.14082>
- Kırcaburun, K., & Griffiths, M. D. (2019). Problematic Instagram use: The role of perceived feeling of presence and escapism. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 17, 909-921. <https://doi.org/10.1007/s11469-018-9895-7>
- Kindynis, T. (2017). Urban exploration: From subterranea to spectacle. *British Journal of Criminology*, 57(4), 982-1001. <https://doi.org/10.1093/bjc/azw045>
- Kindynis, T. (2019). Urban exploration as deviant leisure. *Deviant Leisure: Criminological Perspectives on Leisure and Harm*, 379-401. https://doi.org/10.1007/978-3-030-17736-2_17
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2017). Social networking sites and addiction: ten lessons learned. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 14(3), 311. <https://doi.org/10.3390/ijerph14030311>
- Lee, C. M., Calhoun, B. H., Abdallah, D. A., Blayney, J. A., Schultz, N. R., Brunner, M., & Patrick, M. E. (2022). Simultaneous alcohol and marijuana use among young adults: A scoping review of prevalence, patterns, psychosocial correlates, and consequences. *Alcohol Research: Current Reviews*, 42(1), 08. <https://doi.org/10.35946/arcr.v42.1.08>
- Liu, D., Kirschner, P. A., & Karpinski, A. C. (2017). A meta-analysis of the relationship of academic performance and social Network Site use among adolescents and young adults. *Computers in Human Behavior*, 77, 148-157. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.08.039>
- Lyons, A. C., & Willott, S. A. (2008). Alcohol consumption, gender identities and women's changing social positions. *Sex Roles*, 59, 694-712. <https://doi.org/10.1007/s11199-008-9475-6>
- Marmot, M., & Wilkinson, R. G. (2006). Social determinants of health (2nd ed.). *Oxford University Press*.
- Newman, D. B., Tay, L., & Diener, E. (2022). Leisure and subjective well-being: a model of psychological mechanisms as mediating factors. *Journal of Happiness Studies*, 23(1), 77-97. <https://doi.org/10.1007/s10902-013-9435-x>
- Önal, L. (2023). Psikolojik sağlık ve sapkın boş zaman etkileşimi: sanal bahis ve kumar tutkunları üzerine bir inceleme. *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 5(2), 110-117. <https://doi.org/10.56639/jsar.1388588>
- Petersen, J. L., & Hyde, J. S. (2011). Gender differences in sexual attitudes and behaviors: A review of meta-analytic results and large datasets. *Journal of Sex Research*, 48(2-3), 149-165. <https://doi.org/10.1080/00224499.2011.551851>

- Radtke, T., Apel, T., Schenkel, K., Keller, J., & von Lindern, E. (2022). Digital detox: An effective solution in the smartphone era? A systematic literature review. *Mobile Media & Communication*, 10(2), 190-215. <https://doi.org/10.1177/20501579211028647>
- Raymen, T., & Smith, O. (2020). Lifestyle gambling, indebtedness and anxiety: A deviant leisure perspective. *Journal of Consumer Culture*, 20(4), 381-399. <https://doi.org/10.1177/1469540517736559>
- Raz-Yurovich, L. (2022). Leisure: Definitions, trends, and policy implications. *Population Research and Policy Review*, 41(3), 981-1019. <https://doi.org/10.1007/s11113-021-09675-2>
- Renzetti, C. M. (2018). Economic stress and domestic violence: examining the impact of men's employment instability on intimate partner violence. *Violence Against Women*, 24(12), 1373-1395.
- Sabancıoğulları, S., Yılmaz, F. T., Ar, E., Çakmaktepe, G. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ve şiddette mesleki role ilişkin tutumları, benlik saygıları ve etkileyen faktörler. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 13(1), 35-43.
- Sardinha, L., Maheu-Giroux, M., Stöckl, H., Meyer, S. R., & García-Moreno, C. (2022). Global, regional and national prevalence estimates of physical or sexual or both, intimate partner violence against women in 2018. *The Lancet*, 399(10327), 803-813.
- Seçgin, L., Arslan, T., & Selçuk, K. T. (2022). Türkiye'de son beş yılda kadına yönelik şiddet: COVID-19 pandemisinin etkisi. *Humanistic Perspective*, 4(1), 28-43. <https://doi.org/10.47793/hp.1025470>
- Smith, O., & Raymen, T. (2018). Deviant leisure: a criminological perspective. *Theoretical Criminology*, 22(1), 63-82. <https://doi.org/10.1177/1362480616660188>
- Spencer, C. M., Stith, S. M., & Cafferky, B. (2022). Risk markers for physical intimate partner violence victimization: a meta-analysis. *Aggression and Violent Behavior*, 64, 101722. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2018.10.009>
- Stark, E., & Hester, M. (2015). Coercive control: how men entrap women in personal life. *Oxford University Press*.
- Stöckl, H., March, L., Pallitto, C., & Garcia-Moreno, C. (2014). Intimate partner violence among adolescents and young women: prevalence and associated factors in nine countries: a cross-sectional study. *BMC Public Health*, 14(1), 751. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-14-751>
- Taher, Z.O., Topatan, S. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin duygusal öz-yeterlik düzeylerinin kadına yönelik şiddete ve şiddete uğrayan kadına karşı mesleki rollerine ilişkin tutumlarına etkisi. *Türkiye Klinikleri Tıp Etiği-Hukuku-Tarihi Dergisi*, 29(2), 223-234. <https://doi.org/10.5336/mdethic.2020-79569>
- Treadwell, J., & Garland, J. (2011). Masculinity, marginalization and violence: a case study of the english defence league. *The British Journal of Criminology*, 51(4), 621-634. <https://doi.org/10.1093/bjc/azr027>
- Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu (TKDF). (2025). Bizden Haberler. <https://www.tkdf.org.tr> Erişim Tarihi:18.03.2025.
- Twenge, J. M. (2017). İğen: why today's super-connected kids are growing up less rebellious, more tolerant, less happy and completely unprepared for adulthood and what that means for the rest of us. *Atria Books*.
- Valkenburg, P. M., Peter, J., & Walther, J. B. (2016). Media effects: theory and research. *Annual review of psychology*, 67(1), 315-338. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-122414-033608>
- Vanden Abeele, M. M. (2021). Digital wellbeing as a dynamic construct. *Communication Theory*, 31(4), 932-955. <https://doi.org/10.1093/ct/ctaa024>
- Walby, S., Towers, J., & Francis, B. (2016). Is violent crime increasing or decreasing? a new methodology to measure repeat attacks making visible the significance of gender and domestic relations. *British Journal of Criminology*, 56(6), 1203-1234. <https://doi.org/10.1093/bjc/azv131>
- Waltermauer, E. (2012). Public justification of intimate partner violence: A review of the literature. *Trauma, Violence, & Abuse*, 13(3), 167-175. <https://doi.org/10.1177/1524838012447699>
- Winlow, S., & Hall, S. (2006). Violent night: Urban leisure and contemporary culture. *Berg*.
- Wong, Y. J., Ho, M. H. R., Wang, S. Y., & Miller, I. S. (2017). Meta-analyses of the relationship between conformity to masculine norms and mental health-related outcomes. *Journal of counseling psychology*, 64(1), 80. <https://doi.org/10.1037/cou0000176>
- Yardım, H., & Demir, M. (2022). Romantik ilişkilerde algılanan sosyal destek, bağlanma ve kadına yönelik şiddet tutumu. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 67-79. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/amauefd/issue/70418/1066859>
- Yılmaz, B., Avcı, N., & Şahin, N. H. (2022). Üniversite öğrencilerinin kadına yönelik aile içi şiddete ilişkin görüşleri: bir örnek olay çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 15(2), 137-148. <https://doi.org/10.46483/deuhfed.886857>

Publishers' Note

IJOSS remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.